



اثرات از نگاه ادیان صاحب
معاونت پژوهش

آشنایی با کتب القیوت

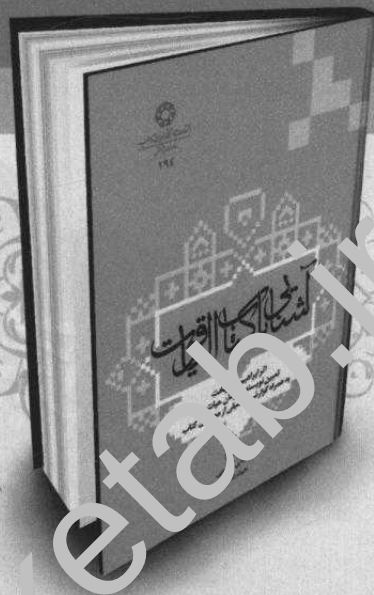
اثر ابراهیم بن بویخت

تعیین نویسنده و زمان حیات وی
به همراه گزارش تفصیلی از محتوای کتاب

به همراه متن عربی کتاب

مؤلفان:

مرتضی کریمی
حیدریاتی



سروشاسه	کریمی، مرتضی، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدیدآور	آشنایی با کتاب الیاقوت/ اثر ابراهیم بن یوسف مؤلفان مرتضی کریمی، حیدر بیانی.
مشخصات نشر	قم: دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۴۰ ص.
فروست	(انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب؛ ۱۹۴).
شابک	978-600-6730-78-3
وضعیت فهرست نویسی	فیا.
موضوع	ابراهیم بن نویخت، قرن ۴ق.، یاقوت، نقد و تفسیر.
موضوع	ابراهیم بن نویخت، قرن ۴ق.
موضوع	کلام شیعه امامیه، قرن ۴ق.، نقد و تفسیر.
موضوع	کلام شیعه امامیه، متون قدیمی تا قرن ۱۴.
شناسه افزوده	بیانی، حیدر، ۱۳۶۵-، مؤلف.
شناسه افزوده	ابراهیم بن نویخت، قرن ۴ق.، یاقوت. شرح.
شناسه افزوده	دانشگاه ادیان و مذاهب.
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ ۲۰۴۲۲۷ ی ۱۷ الف/۶/۹ BPT
رده بندی دیویی	۲۹۷/۴۱۷۲
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۸۳۰۹۲



اشارات
دار: گاه ادین و مذاهب

۱۹۴

آشنایی با کتاب الیافوت

- مؤلفان: مرتضی کریمی و حیدر بیانی
- ناشر: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب
- نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۷
- چاپ: دفتر فنی افق
- شمارگان: ۳۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۰,۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۳۰-۷۸-۳
- حق چاپ و نشر محفوظ است.

• مراکز پخش:

قم، پردیسان، رویه روی مسجد امام صادق (علیه السلام)، دانشگاه ادیان و مذاهب.
تلفن: ۱۳۰ - ۳۲۸۰۲۶۱۰، (۰۲۵) ۳۲۸۰۳۱۷۱، (۰۲۵)
تلفکس مرکز پخش و فروش: (۰۲۵) ۳۲۸۰۶۶۵۲

www.adyanbook.ir

فروشگاه اینترنتی:

www.urd.ac.ir

www.adyanbook.ir

press@urd.ac.ir

فهرست مطالب

۷	مقدمه
	صل اول: کتاب شناسی
۱۲	شرح کتاب الياقوت
	فصل دوم: نویسنده کتاب // الياقوت و زمان حیات وی
۲۴	مقام و منزلت نویسنده الياقوت
۲۵	نام نویسنده کتاب الياقوت
۲۵	نظر اول: أبو اسحاق ابراهيم بن نوبخت
۲۷	نظر دوم: أبو اسحاق اسماعيل بن اسحاق بن نوبخت
۲۸	نظر سوم: حسن بن حسين بن نوبخت
۲۹	زمان حیات نویسنده الياقوت
۲۹	نظر اول: قرن سوم
۲۹	نظر دوم: نیمه اول قرن چهارم
۳۳	نظر سوم: قرن پنجم و یا دیرتر از آن
۳۵	نظر چهارم: میان نیمه دوم قرن پنجم و نیمه اول قرن هفتم
۳۷	نظر پنجم: قرن هفتم

- نظر برگزیده: میان نیمه دوم قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم (۳۵۰-۴۵۰ ق)..... ۳۷
- تعیین شخص نویسنده..... ۴۰

فصل سوم: گزارش توصیفی از محتوای کتاب الیاقوت

- نگاهی کلی به کتاب الیاقوت..... ۴۶
- ماه تقدیمی به محتوای کتاب الیاقوت..... ۴۷
- م.ترین نظریات ابن نوبخت..... ۸۵
- تبریب و هوای کتاب الیاقوت بر اساس کتاب انوار الملکوت..... ۸۷
- کتاب ۹۱
- الف. کتاب ۹۱
- ب. مجلات ۹۴
- ج. سایت ها ۹۴
- متن کامل کتاب الیاقوت ۹۵

مقدمه

نوبختیان از معروف ترین خاندان های شیعی هستند که دانشمندان بسیاری در علوم مختلف اسلامی به ویژه فلسفه، کلام، نجوم، فقه اسلامی و مانند آن به جهان اسلام معرفی کردند. از جمله أبو سهل اسماعیل بن علی نوبختی، أبو محمد حسن بن موسی نوبختی، أبو اسحاق ابراهیم بن نوبخت. متکلمان نوبختی، جایگاه والایی در کلام شیعی دارند و دیدگاه های آنها همواره مورد توجه علمای بزرگ شیعه و سنی و نیز سمرقانی بوده است. الباقوت نوشته یکی از عالمان برجسته نوبختی در حوزه علم کلام است. آنچه موجب برجستگی این کتاب می شود، غنای محتوایی، نگاه کلی و اشاره به مسایل فلسفی محض از نگاه خاص است. با این حال، در مورد نویسنده این کتاب و زمان حیات وی اختلاف نظر بسیاری وجود دارد. اهمیت تعیین نویسنده و عصر وی زمانی روشن می شود که بدانیم با توجه به پرداختن این کتاب به مسایل فلسفی و درج فلسفه در مباحث کلامی، زمان نگارش آن از کتاب می تواند رویکردها نسبت به اعصار کلامی شیعه و آغاز توجه به فلسفه در کلام شیعه را دستخوش تغییرات بسیاری کند. از طرف دیگر، در سال های اخیر، این کتاب کمتر مورد توجه محافل کلامی بوده است و از این رو، معرفی این کتاب و نگاهی کلی به محتوای آن، انگیزه علاقمندان به کلام شیعی برای مطالعه این کتاب را دوچندان خواهد کرد.

نوشتار حاضر، تلاشی است برای معرفی بیشتر کتاب *الیاقوت* و تعیین نویسنده کتاب و زمان حیات وی و نیز گزارشی تفصیلی از محتوای کتاب. صرف نظر از اشتراکات، بخش مربوط به تعیین نویسنده کتاب، نوشته آقای حیدر بیاتی و بخش گزارش تفصیلی، نوشته آقای مرتضی کریمی است. وظیفه خود می‌دانیم از زحمات و همکاری‌های جناب آقای دکتر توران در راستای نگارش این کتاب، قدردانی کنیم. امید است که این کتاب، قدمی رو به جلو برای معرفی بیشتر کلام شیخ و نیز مقدمه‌ای برای تحقیقات و مطالعات بیشتر در مورد کتاب *الیاقوت* و نویسنده آن باشد.